

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

10. november 2016*

Eelotsusetaotlus — Eelotsuse kiirmenetlus — Politseikoostöö ja õiguslane koostöö kriminaalasjades — Euroopa vahistamismäärus — Raamotsus 2002/584/JSK — Artikli 1 lõige 1 — Mõiste „kohtuotsus“ — Artikli 6 lõige 1 — Mõiste „vahistamismääruse teinud õigusasutus“ — Rikspolisstyrelseni (politseiamet, Rootsi) poolt vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks tehtud Euroopa vahistamismäärus

Kohtuasjas C-452/16 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Rechtbank Amsterdami (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) 16. augusti 2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse samal päeval, Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses, mis puudutab

Krzysztof Marek Poltorakki,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz, kohtunikud E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe (ettekandja) ja C. Lycourgos,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 5. oktoobri 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- K. M. Poltorak, esindaja: *advocaat* S. Wester,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. Bulterman, H. Stergiou ja B. Koopman,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze, M. Hellmann, J. Möller ja R. Riegel,
- Kreeka valitsus, esindaja: E. Tsaousi,
- Soome valitsus, esindaja: S. Hartikainen,
- Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, H. Shev ja F. Bergius,
- Euroopa Komisjon, esindajad: R. Troosters ja S. Grünheid,

* Kohtumenetluse keel: hollandi

olles 19. oktoobri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT L 81, lk 24, edaspidi „raamotsus“), artikli 1 lõiget 1 ja artikli 6 lõiget 1.
- 2 Taotlus on esitatud sellise Euroopa vahistamismääruse täitmisel Madalmaades, mille Rikspolisstyrelsen (politseiamet, Rootsi) (edaspidi „Rootsi politseiamet“) tegi Krzysztof Marek Poltoraki suhtes, et pöörata Rootsis täitmisele ühe aasta ja kolme kuu pikkune vabadusekaotuslik karistus.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Raamotsuse põhjendused 5–9 on sõnastatud järgmiselt:
 - „(5) Tulenevalt eesmärgist kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks tuleks kaotada liikmesriikidevaheline väljaandmine ja asendada see õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga. Lisaks sellele võimaldab süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks uue lihtsustatud üleandmissüsteemi sisseviimine kõrvaldada keerukuse ja võimalikud viivitused, mis on omased praegusele väljaandmiskorrale. Tavapärased koostöösuhted, mis on siiani domineerinud liikmesriikide vahel, tuleks asendada kriminaalasjades tehtud otsuste vaba liikumisega, mis hõlmaks nii kohtuotsuse eelseid kui lõplikke otsuseid vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajaneva ala raamistikus.
 - (6) Käesolevas raamotsuses sätestatud Euroopa vahistamismäärus on esimene kindel meede kriminaalõiguse valdkonnas, millega kohaldatakse vastastikuse tunnustamise põhimõtet, mida Euroopa Ülemkogu nimetas õiguslase koostöö nurgakiviks.
 - (7) [Kuna] 13. detsembri 1957. aasta väljaandmise Euroopa konventsioonile rajatud mitmepoolse väljaandmissüsteemi asendamise eesmärki ei suuda seoses selle ulatuse ja toimega ühepoolset tegutsevad liikmesriigid piisavalt saavutada ning seda saab paremini saavutada liidu tasandil, võib nõukogu võtta meetmeid vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele, millele on osutatud [EL] artiklis 2 ja [EÜ] artiklis 5. Viimati nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev raamotsus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärgi saavutamiseks.
 - (8) Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta tehtud otsuseid tuleb piisavalt kontrollida, mis tähendab, et selle liikmesriigi õigusasutus, kus tagaotsitav on vahistatud, peab tegema otsuse tema üleandmise kohta.
 - (9) Keskasutuste roll Euroopa vahistamismääruse täitmisel peab piirduma praktilise ja haldusabiga.“

4 Raamotsuse artikkel 1 „Euroopa vahistamismääruse määratlus ja selle täitmise kohustus“ sätestab:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

[...]“

5 Raamotsuse artiklites 3, 4 ja 4a on ette nähtud Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikud ja vabatahtlikud alused. Raamotsuse artikkel 5 käsitleb vahistamismääruse teinud liikmesriigis teatavatel juhtudel antavaid tagatise.

6 Raamotsuse artikkel 6 „Pädevate õigusasutuste määramine“ sätestab:

„1. Vahistamismääruse teinud õigusasutus on vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutus, mis on pädev tegema Euroopa vahistamismäärust selle riigi õiguse alusel.

2. Vahistamismäärust täitev õigusasutus on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutus, mis on pädev Euroopa vahistamismäärust täitma selle riigi õiguse alusel.

3. Iga liikmesriik teatab nõukogu peasekretariaadile, milline on tema õiguse alusel pädev õigusasutus.“

7 Raamotsuse artikkel 7 „Tuginemine keskasutusele“ näeb ette:

„1. Iga liikmesriik võib määrata pädevaid asutusi või ametiisikuid abistama keskasutuse või mitu keskasutust, kui see on tema õigussüsteemis nii sätestatud.

2. Liikmesriik võib, kui see osutub vajalikuks tulenevalt tema kohtusüsteemi korraldusest, panna oma keskasutuse(d) vastutama Euroopa vahistamismääruste edastamise ja vastuvõtmise haldamise ning kogu muu ametliku kirjavahetuse eest, mis on nendega seotud.

Liikmesriik, kes soovib kasutada käesolevas artiklis osutatud võimalusi, edastab nõukogu peasekretariaadile teabe, mis on seotud määratud keskasutuse või keskasutustega. Edastatud andmed on otsuse teinud liikmesriigi kõigile asutustele siduvad.“

Madalmaade õigus

8 Raamotsus võeti Madalmaade õigusesse üle Overleveringswet'iga (üleandmist käsitlev seadus). Selle seaduse artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas seaduses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

b) Euroopa vahistamismäärus – Euroopa Liidu liikmesriigi õigusasutuse kirjalik otsus, et teise liikmesriigi õigusasutus võtaks isiku vahi alla ja annaks ta üle;

[...]

i) vahistamismääruse teinud õigusasutus – vahistamismääruse teinud Euroopa Liidu liikmesriigi õigusasutus, kes on pädev tegema Euroopa vahistamismäärust siseriikliku õiguse alusel;

[...]“

9 Üleandmist käsitleva seaduse artikkel 5 sätestab:

„Isikud antakse üle vaid teiste Euroopa Liidu liikmesriikide vahistamismääruse teinud õigusasutustele käesoleva seaduse või selle alusel ette nähtud õigusnormide alusel.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 10 Göteborgs Tingsrätt (Göteborgi kohus, Rootsi) mõistis 21. detsembril 2012 Poola kodanikule K.M. Poltorakile raskete tervisekahjustuste tekitamiseks kvalifitseeritud teo eest aasta ja kolme kuu pikkuse vabadusekaotusliku karistuse. Rootsi politseiamet tegi 30. juunil 2014 K.M. Poltoraki suhtes selle karistuse Rootsis täitmisele pööramiseks Euroopa vahistamismääruse.
- 11 Rechtbank Amsterdami (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) kui vahistamismäärust täitva õigusasutuse poole pöörduti taotlusega pidada K.M. Poltorak kinni ja anda ta üle Rootsi õigusasutustele.
- 12 Rootsi õigusasutustele seoses nimetatud Euroopa vahistamismäärusega saadetud teabepäringule sai nimetatud kohus vastuse, mis sisaldas teavet muu hulgas selle õigusasutuse struktuuri, sõltumatuse, tegevuse ja pädevuse kohta ning menetluse ja tingimuste kohta, mille alusel nimetatud õigusasutus teeb vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks Euroopa vahistamismääruse.
- 13 Arvestades seda teavet ja nõukogu 21. oktoobri 2008. aasta lõpparuannet liikmesriikide praktika kohta seoses Euroopa vahistamismäärusega (lõpparuanne vastastikuste hindamiste neljanda vooru kohta – „Euroopa vahistamismääruse ja vastava liikmesriikidevahelise üleandmiskorra praktiline kohaldamine“: aruanne Rootsi kohta (9927/1/08 REV 2)), tekivad eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlused selles, kas sellise politseiasutuse nagu Rootsi politseiamet tehtud Euroopa vahistamismäärust tuleb käsitada tehtuna „õigusasutuse“ poolt raamotsuse artikli 6 lõike 1 tähenduses ja kas seetõttu kujutab see Euroopa vahistamismäärus endast raamotsuse artikli 1 lõike 1 tähenduses „kohtuotsust“.
- 14 Eelotsuse taotluse esitanud kohtul tekib selles osas küsimus, kas mõisteid „kohtuotsus“ ja „õigusasutus“ tuleb tõlgendada liidu õiguse autonoomsete mõistetena või on liikmesriikidel õigus nende tähendus ja kohaldamisala ise kindlaks määrata.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kui neid mõisteid tuleb pidada liidu õiguse autonoomseteks mõisteteks, tuleneb sellest, et Euroopa vahistamismääruse peab tegema asutus, kellele on antud pädevus, mis võimaldab tal tagada Euroopa vahistamismääruse tegemise etapis piisava kohtuliku kaitse. Arvestades vastastikuse tunnustamise põhimõtet, millel raamotsus põhineb, leiab ta, et see asutus peab tähendama kas kohtunikku või prokuröri, mis välistab niisiis selle, et Euroopa vahistamismääruse võiks teha politseiasutus.
- 16 Kui need mõisted kuuluvad liikmesriikide siseriikliku õiguse reguleerimisalasse, siis on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et liikmesriigid peavad kaalutlusõiguse kasutamisel siiski järgima liidu õigust. Ta viitab Euroopa Kohtu poolt 30. mai 2013. aasta kohtuotsuse F. (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358) punktides 46 ja 47 välja toodud põhimõttele, mis puudutab õigust tõhusale kohtulikule kaitsele üleandmise menetluses, ja 1. juuni 2016. aasta kohtuotsuse Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385) punktis 56 käsitletud põhimõttele, et Euroopa vahistamismääruse tegemise etapis peab kohtulik kaitse olema tagatud.

- 17 Neil asjaoludel otsustas Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas mõisted „õigusasutus“, mida on kasutatud raamotsuse [...] artikli 6 lõikes 1, ja „kohtuotsus“, mida on kasutatud raamotsuse [...] artikli 1 lõikes 1, on liidu õiguse autonoomsed mõisted?
 2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav: milliste kriteeriumide alusel on võimalik kindlaks määrata, kas teatav vahistamismääruse teinud liikmesriigi asutus on viidatud õigusnormide tähenduses „õigusasutus“ ja kas tema tehtud Euroopa vahistamismäärus on nende tähenduses „kohtuotsus“?
 3. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav: kas Rootsi riiklik politseiamet kuulub raamotsuse [...] artikli 6 lõikes 1 kasutatud mõiste „õigusasutus“ alla ja kas nimetatud ameti tehtud Euroopa vahistamismäärus on seega „kohtuotsus“ raamotsuse [...] artikli 1 lõike 1 tähenduses?
 4. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, siis kas sellise riikliku politseiasutuse nagu Rootsi riiklik politseiamet nimetamine õigusasutuseks, kes teeb vahistamismäärusi, on liidu õigusega kooskõlas?“

Kiirmenetlus

- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu dokumendi artikli 107 alusel eelotsusetaotluse kiirmenetluses.
- 19 Ta põhjendab taotlust asjaoluga, et K. M. Poltorak on praegu kinni peetud, oodates oma tegelikku üleandmist Rootsi ametivõimudele.
- 20 Seoses sellega tuleb märkida esiteks, et käesolev eelotsusetaotlus puudutab raamotsuse tõlgendamist, mis kuulub EL toimimise lepingu kolmanda osa V jaotisega reguleeritud valdkonda, mis puudutab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Eelotsusetaotluse võib seega lahendada kiirmenetluses.
- 21 Teiseks tuleb kiireloomulisuse tingimusega seoses vastavalt Euroopa Kohtu praktikale arvesse võtta asjaolu, et isikult, keda põhikohtuasi puudutab, on käesoleval ajal võetud vabadus ja tema jätkuv kinnipidamine sõltub põhikohtuasja lahendusest (kohtuotsus, 16.7.2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 24). Eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgituste kohaselt peeti K. M. Poltorak kinni tema suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisel.
- 22 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu neljas koda 31. augustil 2016 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlus lahendada käesolev eelotsusetaotlus kiirmenetluses.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene kuni kolmas küsimus

- 23 Oma esimese kuni kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas raamotsuse artikli 6 lõikes 1 viidatud mõiste „õigusasutus“ on liidu õiguse autonoomne mõiste ja kas raamotsuse artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selline politseiasutus nagu põhikohtuasjas käsitletav on hõlmatud mõistega „vahistamismääruse teinud õigusasutus“ selle sätte tähenduses, millest tulenevalt võib tema poolt sellise kohtuotsuse täitmisele pööramiseks tehtud Euroopa vahistamismäärust, millega isikule on mõistetud vabadusekaotuslik karistus, käsitada „kohtuotsusena“ raamotsuse artikli 1 lõike 1 tähenduses.

- 24 Sissejuhatuses tuleb meelde tuletada, et nagu nähtub eelkõige nimetatud raamotsuse artikli 1 lõigetest 1 ja 2 ning põhjendustest 5 ja 7, on raamotsuse eesmärk asendada liikmesriikidevaheline mitmepoolne väljaandmissüsteem, mis põhineb 13. detsembri 1957. aasta väljaandmise Euroopa konventsioonil, vastastikuse tunnustamise põhimõttele rajaneva õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmisele pööramiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks (kohtuotsus, 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 75 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 25 Raamotsuse eesmärk, mis põhineb suurel liikmesriikidevahelisel usaldusel, on seega karistusõiguse rikkumises süüdimõistetute või kahtlustatavate üleandmise uue lihtsustatud ja tõhusama süsteemi sisseviimisega hõlbustada ja kiirendada õigusala koostööd, et aidata saavutada eesmärki kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks (kohtuotsus, 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Liikmesriikide vastastikuse usalduse ning vastastikuse tunnustamise põhimõtted on liidu õiguses väga olulised, kuna need võimaldavad luua ja säilitada sisepiirideta ala. Konkreetsemalt on vastastikuse usalduse põhimõtte kohaselt iga liikmesriik kohustatud eelkõige vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala osas eeldama – välja arvatud juhul, kui esineb erandlikke asjaolusid –, et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi (vt kohtuotsus, 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 78 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Vastastikuse tunnustamise põhimõtte, mis on õigusala koostöö „nurgakivi“, tähendab raamotsuse artikli 1 lõike 2 kohaselt seda, et liikmesriigid on põhimõtteliselt kohustatud Euroopa vahistamismääruse täitma. Vahistamismäärust täitev õigusasutus võib keelduda vahistamismääruse täitmisest ainult raamotsuse artiklis 3 ammendavalt loetletud juhtudel või raamotsuse artiklites 4 ja 4a loetletud täitmata jätmise vabatahtlikel alustel. Lisaks võib vahistamismääruse täitmisele seada tingimusi üksnes raamotsuse artiklis 5 ette nähtud tingimustel (kohtuotsus, 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punktid 79 ja 80 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Samas tuleb raamotsuse sätete kohaselt täita vaid raamotsuse artikli 1 lõike 1 tähenduses Euroopa vahistamismäärused. Raamotsuse artikli 1 lõikest 1 tuleneb, et Euroopa vahistamismäärus on „kohtuotsus“, mis eeldab, et selle oleks teinud „õigusasutus“ raamotsuse artikli 6 lõike 1 tähenduses.
- 29 Viimati nimetatud sätte kohaselt on vahistamismääruse teinud õigusasutus vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutus, kes on pädev tegema Euroopa vahistamismäärust selle riigi õiguse alusel.
- 30 Kuigi liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõtte kohaselt viitab raamotsuse artikli 6 lõige 1 liikmesriikide õigusele, tuleb tõdeda, et see viide piirdub õigusasutuse nimetamisega, kes on pädev Euroopa vahistamismäärust tegema. Järelikult ei puuduta see viide mõiste „õigusasutus“ määratlust ennast.
- 31 Neil tingimustel ei saa raamotsuse artikli 6 lõike 1 tähenduses mõiste „õigusasutus“ tähendust ja ulatust jätta liikmesriikide otsustada (vt analoogia alusel kohtuotsused, 17.7.2008, Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, punkt 43, ja 16.11.2010, Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, punkt 38).
- 32 Sellest tuleneb, et raamotsuse artikli 6 lõikes 1 toodud mõistet „õigusasutus“ tuleb kogu liidu territooriumil tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt, mis Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tähendab seda, et võetakse arvesse nii selle sätte sõnastust ja konteksti kui ka raamotsuse eesmarke (vt analoogia alusel kohtuotsus 28.7.2016, JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 33 Raamotsuse artikli 6 lõike 1 sõnastuse kohta tuleb märkida, et selles sättes toodud väljend „õigusasutus“ ei viita mitte ainult liikmesriigi kohtunikele või kohtutele, vaid võimaldab laiemas tähenduses katta need ametiasutused, kes asjaomases õiguskorras osalevad kriminaalkohtumenetluses.
- 34 Samas tuleb tõdeda, et nimetatud sättes esitatud mõistet „õigusasutus“ ei saa tõlgendada nii, nagu võimaldaks see katta ka liikmesriigi politseiasutused.
- 35 Esiteks ei viita mõiste „õigusasutus“ selle tavatähenduses politseiasutustele. See mõiste viitab nimelt kohtuvõimule, keda – nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 39 on märkinud – tuleb õigusriigi toimimist iseloomustava võimude lahususe põhimõtte kohaselt täitevvõimust eristada. Nii peetakse õigusasutusteks üldiselt neid ametiasutusi, kes osalevad õiguse mõistmisel, erinevalt muu hulgas haldus- ja politseiasutustest, kes teostavad täitevvõimu.
- 36 Teiseks toetab raamotsuse artikli 6 lõike 1 sellist tõlgendust ka selle sätte kontekst.
- 37 Ühelt poolt tuleb õigusalast koostööd kriminaalasjades, mis oli ette nähtud EL artiklis 31, eristada politseikoostööst, mis oli ette nähtud EL artiklis 30.
- 38 Teiselt poolt tuleb mõistet „õigusasutus“ raamotsuse kontekstis mõista nii, et see hõlmab liikmesriikide kriminaalkohtumenetluses osalevaid asutusi, välja arvatud politseiasutused.
- 39 Euroopa Kohus on sellega seoses leidnud, et raamotsusega ette nähtud kogu liikmesriikidevaheline üleandmismenetlus toimub kohtuliku kontrolli all, mistõttu Euroopa vahistamismäärusega seotud otsused tehakse seda tüüpi otsustele omaste tagatistega (vt selle kohta kohtuotsus, 30.5.2013, F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punktid 39 ja 46).
- 40 Konkreetsemalt nähtub raamotsuse põhjendusest 8, et Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta tehtavaid otsuseid tuleb piisavalt kontrollida, mis tähendab, et selle liikmesriigi õigusasutus, kus tagaotsitav on vahistatud, peab tegema otsuse tema üleandmise kohta. Raamotsuse artikkel 6 näeb muu hulgas ette, et õigusasutus peab tegema mitte ainult üleandmisotsuse, vaid ka otsuse vahistamismääruse tegemiseks. Õigusasutuse sekkumist nõutakse ka sellistes üleandmise menetluse teistes etappides nagu tagaotsitava ülekuulamine, otsus isiku vahi all pidamise või isiku ajutise üleandmise kohta (vt selle kohta kohtuotsus, 30.5.2013, F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punkt 45).
- 41 Selles kontekstis lubab raamotsuse artikkel 7 liikmesriikidel selles sättes ette nähtud tingimustel ja kui see on tulenevalt nende kohtusüsteemi korraldusest vajalik, kasutada Euroopa vahistamismääruste edastamiseks ja vastuvõtmiseks kohtuvälise asutuse – ehk keskasutuse – abi.
- 42 Kuigi liikmesriigi kesksed politseiasutused võivad olla selle artikli tähenduses mõistega „keskasutus“ hõlmatud, tuleneb sellest artiklist – tõlgendatuna koosmõjus raamotsuse põhjendusega 9 – siiski, et keskasutuste selline sekkumine piirdub pädevate õigusasutuste praktilise ja haldusliku abistamisega. Niisiis ei saa raamotsuse artiklis 7 antud võimalust laiendada selleni, et lubada liikmesriikidel asendada pädevad õigusasutused Euroopa vahistamismääruse tegemisel selle keskasutusega.
- 43 Kolmandaks tuleb tõdeda, et raamotsuse artikli 6 lõike 1 tõlgendamine nii, et see säte hõlmab ka politseiasutusi, oleks vastuolus raamotsuse eesmärkidega, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 24–27.
- 44 Nii rajaneb raamotsuse artikli 1 lõikes 2 sätestatud vastastikuse tunnustamise põhimõte, mille kohaselt peab vahistamismäärust täitev õigusasutus vahistamismääruse teinud õigusasutuse tehtud määruse täitma, eeldusel, et õigusasutus on enne Euroopa vahistamismääruse täitmist sekkunud, et teostada selle kohtulik kontroll.

- 45 Kui aga Euroopa vahistamismääruse teeb asutus, kes ei osale õiguse mõistmisel, nagu politsei, siis ei võimalda see anda Euroopa vahistamismäärust täitvale õigusasutusele tagatist, et selle vahistamismääruse tegemise üle on teostatud kohtulikku kontrolli ning seega ei ole see piisav põhjendamaks usaldusvääruse kõrget taset liikmesriikide vahel, mida meenutati käesoleva kohtuotsuse punktis 25 ja mis on raamotsuse alustala. Sellega seoses ei oma tähtsust politseiasutuste konkreetne korraldus täitevvõimu struktuuris ega nende võimalik autonoomsuse aste.
- 46 Sellest järeldub, et mõistet „õigusasutus“ raamotsuse artikli 6 lõike 1 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see mõiste ei hõlma politseiasutusi, mistõttu ei saa nende asutuste tehtud Euroopa vahistamismäärust pidada „kohtuotsuseks“ raamotsuse artikli 1 lõike 1 tähenduses.
- 47 Seda tõlgendust ei sea kahtluse alla ka asjaolu, mida Rootsi valitsus nimetas Euroopa Kohtule esitatud seisukohtades, et põhikohtuasjas käsitletav politseiasutus on pädev vaid rangelt täitma seda kohtuotsust, mille kohus on teinud kohtumenetluse tulemusena ja mis on jõustunud.
- 48 Euroopa Kohtule Rootsi valitsuse poolt esitatud andmetest selgub, et Euroopa vahistamismäärust ei tee mitte õigusasutus, vaid selle teeb põhikohtuasjas käsitletav politseiasutus viimases järjekorras.
- 49 Ühelt poolt teeb see politseiasutus Euroopa vahistamismääruse mitte kohtu korraldusel, kes tegi kohtuotsuse, millega mõisteti vabadusekaotuslik karistus, vaid kinnipidamisasutuse taotlusel.
- 50 Teiselt poolt on põhikohtuasjas käsitletaval politseiasutusel Euroopa vahistamismääruse tegemisel kaalutlusruum, kuna ta on ainus asutus, kes on pädev kontrollima, et selle määruse tegemiseks raamotsuses ette nähtud tingimused on täidetud, ja erinevate huvide, sealhulgas puudutatud isiku huvi hindamise tulemusel otsustama, kas selle määruse tegemine on proportsionaalne.
- 51 Euroopa Kohtule Rootsi valitsuse poolt esitatud teabe põhjal aga puudub selle kaalutlusruumi suhtes kohtulik kontroll.
- 52 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele kuni kolmandale küsimusele vasta, et raamotsuse artikli 6 lõikes 1 viidatud mõiste „õigusasutus“ on liidu õiguse autonoomne mõiste ja raamotsuse artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selline politseiasutus nagu Rootsi politseiamet ei ole hõlmatud mõistega „vahistamismääruse teinud õigusasutus“ selle sätte tähenduses, mistõttu ei või tema poolt sellise kohtuotsuse täitmisele pööramiseks tehtud Euroopa vahistamismäärust, millega isikule on mõistetud vabadusekaotuslik karistus, käsitada „kohtuotsusena“ raamotsuse artikli 1 lõike 1 tähenduses.

Neljas küsimus

- 53 Arvestades esimesele kuni kolmandale küsimusele antud vastust, ei ole neljandale küsimusele vaja vastata.

Käesoleva kohtuotsuse tagajärgede ajaline piiramine

- 54 Kohtuistungil palusid Madalmaade valitsus ja Euroopa Komisjon Euroopa Kohtul piirata käesoleva kohtuotsuse tagajärgi ajaliselt juhul, kui Euroopa Kohus peaks leidma, et selline politseiasutus nagu Rootsi politseiamet ei ole hõlmatud mõistega „õigusasutus“ raamotsuse artikli 6 lõike 1 tähenduses. Nad viitasid sisuliselt käesoleva kohtuotsuse võimalikele tagajärgedele nende kohtuasjade suhtes, milles Euroopa vahistamismääruse on teinud ametiasutus, kes ei ole selle sätte tähenduses „õigusasutus“.
- 55 Sellega seoses tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et tõlgendus, mille Euroopa Kohus talle ELTL artikliga 267 antud pädevust kasutades liidu õiguse normile annab, selgitab ja täpsustab selle sätte tähendust ja ulatust, nagu seda peab või peaks mõistma ja kohaldama alates selle

jõustumise hetkest. Sellest järeldub, et kohus võib ja peab kohaldama õigusnormi selles tõlgenduses isegi õigussuhetele, mis on tekkinud enne tõlgendamistaotluse kohta tehtud otsuse kuulutamist, kui peale selle on täidetud nimetatud normi kohaldamise pädevusega kohtutele hagi esitamise tingimused (kohtuotsus, 17.9.2014, Liivimaa Lihaveis, C-562/12, EU:C:2014:2229, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 56 Seetõttu võib Euroopa Kohus liidu õiguskorrale omast õiguskindluse üldpõhimõtet kohaldades vaid erandjuhtudel piirata kõikide huvitatud isikute võimalust tugineda mõnele tema tõlgendatud õigusnormile, et vaidlustada heauskselt loodud õigussuhteid. Selleks et sellist piiramist lubada, peavad olema täidetud kaks olulist tingimust, nimelt huvitatud isikute heausksus ja raskete tagajärgede oht (kohtuotsused, 27.2.2014, Transportes Jordi Besora, C-82/12, EU:C:2014:108, punkt 41, ja 22.9.2016, Microsoft Mobile Sales International jt, C-110/15, EU:C:2016:717, punkt 60).
- 57 Käesoleval juhul selgub muu hulgas nõukogu 21. oktoobri 2008. aasta aruandest, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 13, et nõukogu on juba varem kritiseerinud, et põhikohtuasjas käsitletav politseiasutus teeb Euroopa vahistamismäärsi, ning on leidnud, et see on vastuolus nõudega nimetada „õigusasutus“. Neil asjaoludel ei saa väita, et objektiivne ja märkimisväärne ebakindlus liidu õigusnormide reguleerimisala suhtes viis selleni, et Rootsi Kuningriik tegutses liidu õigusnormide vastaselt.
- 58 Selles olukorras ei ole vaja käesoleva kohtuotsuse ajalist mõju piirata.

Kohtukulud

- 59 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK) artikli 6 lõikes 1 viidatud mõiste „õigusasutus“ on liidu õiguse autonoomne mõiste ja raamotsuse artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selline politseiasutus nagu Rikspolisstyrelsen (politseiamet, Rootsi) ei ole hõlmatud mõistega „vahistamismääruse teinud õigusasutus“ artikli 6 lõike 1 tähenduses, mistõttu ei või tema poolt sellise kohtuotsuse täitmisele pööramiseks tehtud Euroopa vahistamismäärust, millega isikule on mõistetud vabadusekaotuslik karistus, käsitada „kohtuotsusena“ raamotsuse 2002/584 (muudetud raamotsusega 2009/299) artikli 1 lõike 1 tähenduses.

Allkirjad